

Cuprins

I. Programa detaliată de examen pentru disciplina economie	5
II. Enumerarea caracteristicilor (trăsăturilor) principale ale unor noțiuni economice (solicitate la rezolvarea subiectului III. 1.a)	7
III. Simboluri și formule de calcul folosite la rezolvarea problemelor	20
IV. Funcțiile unor indicatori economici utilizate în calculele economice	27
V. Grafice (necesare rezolvării testelor și subiectului II.1)	28
VI. Propuneri de teste și răspunsuri argumentate	37

I. PROGRAMA DETALIATĂ DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA ECONOMIE*

1. INTRODUCERE ÎN ECONOMIE: Nevoile umane; Bunurile/utilitățile: libere și economice; Resursele economice; Costul de oportunitate; Principiul raționalității economice; Risipa de resurse.

2. PROPRIETATEA ȘI LIBERA INIȚIATIVĂ: Economia de piață și agenții economici; Conceptul economic de proprietate; Subiectul și obiectul proprietății; Atributele/Drepturile de proprietate; Formele de proprietate; Libera inițiativă.

3. CONSUMATORUL ȘI COMPORTAMENTUL SĂU RAȚIONAL: Utilitatea în sens general (intrinsecă); Utilitatea economică: formele ei și reprezentarea lor grafică; Legea lui Gossen; Consumatorul rațional și esența deciziilor sale: 1. programul de consum; 2. condițiile de echilibru/de optim în consumul de bunuri; 3. venitul disponibil (V_D).

4. PRODUCĂTORUL/ÎNȚREPRINZĂTORUL ȘI COMPORTAMENTUL SĂU RAȚIONAL:

4.1. FACTORII DE PRODUCȚIE: Caracterizarea generală a factorilor de producție; Munca; Natura (Pământul); Capitalul tehnic; Capitalul fix; Uzura și amortizarea capitalului fix; Capitalul circulant; Capitalul consumat; Veniturile fundamentale în economia de piață; Combinarea și substituirea factorilor de producție; Calculele de eficiență.

4.2. EFICIENȚA ECONOMICĂ ȘI PRODUCTIVITATEA: Eficiența economică și raționalitatea economică; Productivitatea factorilor de producție (definiție, mod de calcul și de exprimare, forme, reprezentarea grafică a productivității marginale și a celei medii, legea randamentelor neproporționale, importanța productivității muncii, efectele, factorii și căile sporirii ei).

4.3. COSTUL PRODUCȚIEI (COSTURILE): Consumul factorilor de producție; Costul (definiție, importanță, tipologia costurilor, reprezentarea lor grafică pe termen scurt, efectele și căile reducerii lor).

4.4. PROFITUL: Definiție și rol (funcții); Modalități de exprimare și de calcul al formelor profitului; Căile/factorii sporirii profitului; Pragul de rentabilitate.

II. ENUMERAREA CARACTERISTICILOR (TRĂSĂTURILOR) PRINCIPALE ALE UNOR NOȚIUNI ECONOMICE

(solicitate la rezolvarea subiectului III. 1.a)

Capitolul 1. INTRODUCERE ÎN ECONOMIE

A. Nevoile umane (N.U): 1. dinamice numeric, 2. limitate în satisfacere (volum), 3. concurențiale, 4. regenerabile, 5. complementare, 6. substituibile, 7. determinare subiectivă, în principal, și obiectivă, 8. decurg din interiorul și exteriorul ființei umane, 9. diversitate, 10. inițial se manifestă ca o stare de disconfort etc.

B. Resursele economice (R.E): 1. limitate numeric (în raport cu: a. nevoile umane, b. potențialul planetei Pământ, c. dezvoltarea științei și tehnicii), 2. dinamice, 3. diversitate, 4. intrări (input-uri) ale activității economice, 5. limitarea/raritatea este permanentă și fluctuantă în timp și spațiu etc.

C. Bunurile economice (B.E): 1. limitate, 2. provind din resurse insuficiente, 3. majoritatea sunt marfare, iar unele nemarfare, 4. sunt ieșiri (output-uri) ale activității economice, 5. accesul la ele este direct prin autoconsum și indirect prin intermediul pieței, 6. unele sunt substituibile, altele sunt complementare în consum etc.

D. Bunurile libere (B.L): 1. sunt relativ (virtual) nelimitate în raport cu nevoile, 2. sunt un „dar al naturii”, 3. accesul la ele este liber, direct, după noi, 4. sunt oferite în mod gratuit, 5. nu au utilitate în sens economic etc.

E. Costul de oportunitate (C.op.): 1. se numește și relativ (măsoară „câștigul” prin „pierderea” celei mai bune alternative sacrificate), 2. poate fi zero, dacă R.E ar fi nelimitate, 3. are tendința de creștere în condiții de risipă sau dacă bunul dorit are o mare importanță pentru individ, 4. scade dacă R.E sunt utilizate eficient, 5. reflectă limita până la care se pot substitui două B.E sau R.E, 6. tendința sa generală este de creștere (exprimată de legea creșterii costurilor relative).

F. Activitatea economică: 1. finalitate, 2. scopul său este satisfacerea nevoilor umane, 3. funcționalitate, 4. complexitate, 5. diversitate, 6. dinamică, 7. fluctuantă, 8. eficiență economică, 9. intrările (input-urile) sale sunt factorii de producție, 10. ieșirile (ouput-urile) sunt bunurile economice, 10. are la bază diviziunea muncii etc.

III. SIMBOLURI ȘI FORMULE DE CALCUL FOLOSITE LA REZOLVAREA PROBLEMELOR

CAP. INTRODUCERE ÎN ECONOMIE

NOTAȚII/SIMBOLURI ALE INDICATORILOR ECONOMICI	FORMULE DE CALCUL
<p>C.op. = costul de oportunitate/al sacrificiului/real etc.,</p> <p>$-X$ = bunul (resursa) la care se renunță,</p> <p>P_x = prețul bunului (resursei) la care se renunță,</p> <p>Y = bunul (resursa) aleasă,</p> <p>$-\Delta X$ = reducerea cantității consumate din bunul X în perioada curentă (1) față de perioada anterioară (0),</p> <p>ΔY = cantitatea suplimentară consumată din bunul Y în perioada curentă (1) față de perioada anterioară (0).</p>	<p>I. În unități fizice/naturale:</p> <p>1. C.op. = $-(-X/Y)^*$, într-un moment dat(t),</p> <p>2. C.op. = $-(-\Delta X/\Delta Y)$, în perioada ($t_0 \rightarrow t_1$)</p> <p>II. În unități valorice/monetare:</p> <p>1. C.op. = $-(-X/Y) \times P_x$ la un moment dat (t):</p> <p>2. C.op. = $-(-\Delta X/\Delta Y) \times P_x$, într-un interval de timp ($t_0 \rightarrow t_1$)</p> <p>$-\Delta X = -(X_1 - X_0)$, $\Delta Y = Y_1 - Y_0$.</p> <p>*NOTĂ: Pentru a se opera cu numere pozitive, se adaugă semnul minus în fața fracției.</p>

CAP. UTILITATEA BUNURILOR ECONOMICE ȘI CONSUMATORUL RAȚIONAL

NOTAȚII/SIMBOLURI ALE INDICATORILOR ECONOMICI	FORMULE DE CALCUL
<p>U.T. = utilitatea totală,</p> <p>U.i = utilitatea individuală,</p> <p>U.mg. = utilitatea marginală,</p> <p>U.T₀ (U.T₁) = utilitatea totală în perioada anterioară (0) și curentă (1)</p> <p>Q₀ (Q₁) = cantitatea consumată dintr-un bun în perioada anterioară (0) și curentă (1),</p> <p>P_x (P_y) = prețul bunurilor x și y,</p> <p>Q_x (Q_y) = cantitățile consumate din bunurile x și y,</p>	<p>1. U.T. = $\sum U.i = U.i_1 + U.i_2 + \dots + U.i_n$,</p> <p>2. U.T. = $\sum U.mg = U.mg_1 + U.mg_2 + \dots + U.mg_n$,</p> <p>3. U.mg. = $\Delta U.T / \Delta Q$,</p> <p>4. U.mg. = $\Delta U.T$, dacă $\Delta Q = 1$, unde: $\Delta U.T = U.T_1 - U.T_0$ și $\Delta Q = Q_1 - Q_0$.</p> <p><u>Condițiile maximizării satisfacției (U.T.):</u></p> <p>5. a. U.mg.(x) = 0 (se consumă mai multe doze dintr-un bun X),</p> <p>b. U.mg.(x)/P_x = U.mg.(y)/P_y (se consumă mai multe doze din două bunuri x și y),</p>

IV. FUNCȚIILE UNOR INDICATORI ECONOMICI UTILIZATE ÎN CALCULELE ECONOMICE

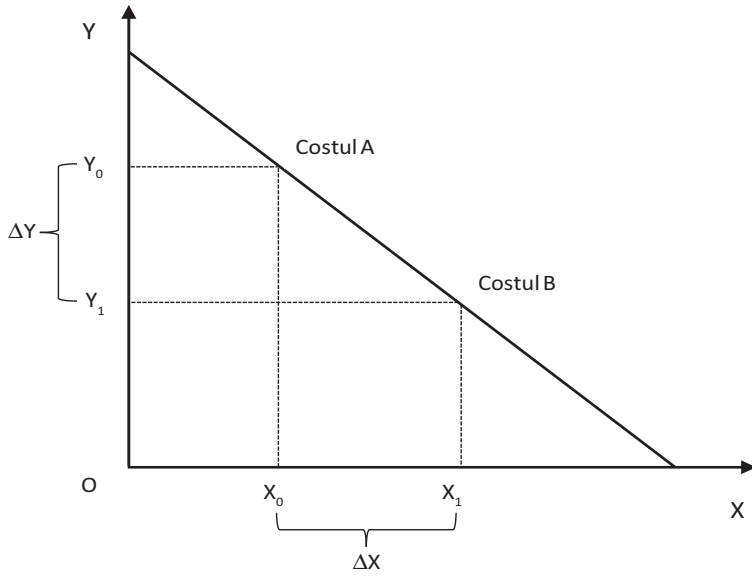
Definiția funcției unui indicator economic	Reprezentarea funcției	Exemple ipotetice
FUNCȚIA UTILITĂȚII MARGINALE A BUNULUI X [$U_{mg.}(x)$] reflectă satisfacția obținută, exprimată în unități de utilitate (u.u.), prin consumarea ultimei doze sau a unei doze suplimentare din bunul x.	$U_{mg.} = f(Q_x)$ unde: Q_x = cantitatea consumată din bunul x	$U_{mg.}(x) = 5 - 4Q_x$
FUNCȚIA VENITULUI DISPONIBIL (V_D) NECESAR ACHIZIȚIONĂRII A DOUĂ BUNURI X ȘI Y reflectă relația matematică dintre prețurile și cantitățile cumpărate din bunurile x și y, pe de o parte, și mărimea venitului net, pe de altă parte.	$V_D = Q_x \times P_x + Q_y \times P_y$ unde: Q_x (Q_y) = cantitatea consumată din bunul x și y P_x (P_y) = prețul bunului x și y	$V_D = 5 \text{ m}^2 \times 2 \text{ lei} + 2 \text{ kg} \times 3 \text{ lei} = 16 \text{ lei}$
FUNCȚIA DE PRODUCȚIE: reflectă relația cauzală și cantitativă dintre intrări (F.P. utilizați) și ieșiri (producția de B.E. obținută).	$Q = f(a; b; c)$, unde: a; b; c = FP (muncă; capital; pământ) → $Q = f(L; K)$	$Q = f(4 \text{ muncitori; } 2 \text{ utilaje}) = 160 \text{ kg}$
FUNCȚIA COSTULUI reflectă relația matematică dintre variația producției (Q) și modificarea diferitelor costuri (C).	$C = f(Q) \rightarrow$ $CT = CF + CV(Q)$	$CT = 12 + 6Q^2 + 3Q \rightarrow$ $CF = 12$ și $CV = 6Q^2 + 3Q$
FUNCȚIA CERERII reflectă relația matematică dintre modificarea prețului (P), respectiv venitului cumpărătorului (V) și variația cantității cerute/cumpărate (Q_c)	$Q_c = f(P) = n - mP$ $Q_c = f(V) = n + mV$ unde: n și m sunt cifre fictive	$Q_c = 20 - 5P$ $Q_c = 10 + 4V$
FUNCȚIA OFERTEI reflectă relația pozitivă dintre modificarea prețului (P) și variația cantității oferite/vândute (Q_{of})	$Q_{of} = f(P) = x + yP$ unde: x și y sunt cifre fictive	$Q_{of} = 20 + 5P$

NOTĂ: Cunoașterea conținutului funcțiilor unor indicatori economici permite înțelegerea logicii de rezolvare a problemelor.

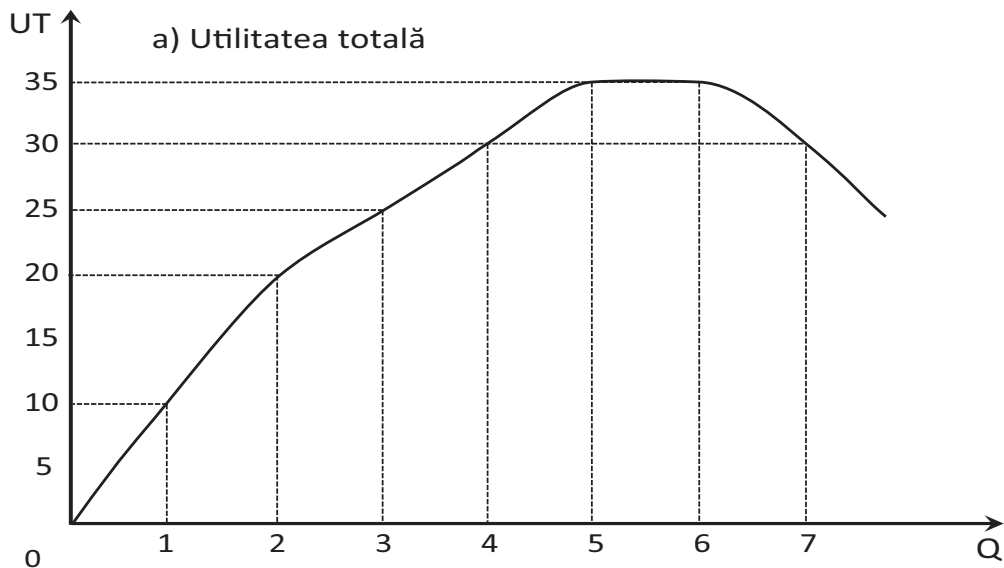
V. GRAFICE

(necesare rezolvării testelor și subiectului II.1)

CAP. COSTUL DE OPORTUNITATE (FRONTIERA POSIBILITĂȚILOR DE PRODUCȚIE)

CAP. UTILITATEA BUNURILOR ECONOMICE ȘI CONSUMATORUL RAȚIONAL

VI. PROPUNERI DE TESTE ȘI RĂSPUNSURI ARGUMENTATE

TESTUL 1

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă numai o singură variantă de răspuns. (3 puncte/test)

1. Nu este o situație caracteristică activităților pieței:

- a. vânzarea produselor sub prețul pieței;
- b. satisfacerea exclusivă a nevoilor umane din producție proprie;
- c. formarea liberă a prețului;
- d. negocierea prețului.

2. Este o caracteristică a tuturor factorilor de producție:

- a. pot fi înlocuiți total unul cu altul; b. se pot înlocui între ei doar parțial;
- c. sunt divizibili, în orice proporție; d. sunt partea activă a resurselor, destinată producției.

3. Nu este o funcție a profitului:

- a. cultivă spiritul de economisire; b. este incompatibil cu risipa;
- c. este compatibil cu risipa; d. stimulează creșterea eficienței economice.

4. Înțelegerile de tipul „cartelului” și „trustului” se diferențiază, în principal, prin:

- a. tipurile diferite de piață concurențială, reală pe care acționează;
- b. autonomia/independența decizională;
- c. tipul de publicitate practicat; d. facilitățile acordate consumatorilor.

5. În economia de piață, concurența este un „rău necesar” deoarece:

- a. are pentru toate firmele numai avantaje;
- b. vânzătorii obțin întotdeauna efecte pozitive;
- c. are efecte pozitive, dar uneori, poate genera poluare, șomaj etc.;
- d. toți cumpărătorii își maximizează satisfacția.

6. Bursa de valori:

- a. este o componentă a pieței financiare primare;
- b. intermediarii operațiilor bursiere sunt băncile și brokerii;
- c. favorizează sporirea controlului activității firmei emitente de titluri;
- d. este o piață concurențială de tip oligopol.

B. Stabiliți, pentru fiecare enunț în parte, care este adevărat (A) și care este fals (F). (12 puncte)

1. Trocul este o formă a schimbului direct de bunuri, care are loc între agenții economici.
2. Utilitatea economică este aceeași pentru orice consumator, indiferent de vârstă și sex.
3. Prețul muncii sau al tranzacțiilor pe piața muncii se numește salariu.
4. Pământul este o resursă naturală limitată, regenerabilă și parțial recuperabilă.
5. Costul de oportunitate reflectă prețul șansei sacrificate.
6. Piața muncii include toate persoanele apte de muncă și în limite legale.

SUBIECTUL II

(40 de puncte)

A. Transcrieți pe foaia de examen tabelul de mai jos, unde Q reprezintă cantitatea consumată dintr-un bun, iar UT și U.mg sunt simbolurile utilității totale și marginale:

Utilități (u.u) \ Q (buc.)	1	2	3	4
U.mg (X)	50	35	?	0
UT (X)	?	85	110	110

- a) Precizați valorile X și Y din tabel, menționând totodată formula de calcul al celor două utilități.
- b) Reprezentați în același sistem de axe utilitățile totale și marginale.
- c) Precizați situația economică în care utilitatea totală este maximă, precizând totodată numărul de bucăți din bunul respectiv ce corespunde situației respective.

(16 puncte)

B. Funcția costului total, exprimat în lei, se prezintă sub forma: $CT = 50 + 4Q^2 + 5Q$. Producția, $Q = 10$ buc. și bunurile se vând la un preț de 75 lei. Precizați:

- costul mediu total;
- profitul total.

(6 puncte)

C. Pentru fiecare dintre problemele următoare determinați indicatorul economic cerut, scriind formula folosită, și precizați semnificația notațiilor utilizate:

1. Dacă indicele prețurilor bunurilor de consum este 115% și rata nominală a dobânzii, 18%, determinați rata reală a dobânzii.

2. În 5 ani valoarea amortizării unui utilaj este de 40 mil. u.m., iar valoarea rămasă de recuperat este de 60 mil. u.m., determinați rata amortizării.

3. Salariul nominal brut este de 6.000.u.m., iar impozitul aplicat acestuia este de 10%. În condițiile sporirii prețurilor prodfactorilor cu 18% și a satisfacerilor cu 20%, determinați puterea de cumpărare a salariului nominal net.

(18 puncte)

Răspundeți la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Se dă următorul text: *Existența pe piața monetară a unei oferte de monedă excedentare în raport cu cererea de monedă duce la scăderea puterii de cumpărare a banilor.*

- Formulați ideea principală a textului.
- Enumerați patru noțiuni economice din textul dat.
- Menționați câte o caracteristică pentru două dintre noțiunile enumerate la subpunctul b).

(12 puncte)

2. Știind că modificările intervenite pe o anumită piață afectează și piețele corelate ale acesteia, precizați ce efecte va avea creșterea prețului petrolului rafinat asupra ofertei de motorină și benzină, obținute din petrol.

(8 puncte)

RĂSPUNSURI

SUBIECTUL I

A.

1. (b) Conceptului economic de piață îi este specifică activitatea de schimb (vânzare-cumpărare) și nu autoconsumul, adică satisfacerea nevoilor din producție proprie, producătorul și consumatorul fiind aceeași persoană.

2. (d) F.P reprezintă partea atrasă din R.E și utilizată efectiv la producerea B.E utile și destinate vânzării (F.P sunt „componenta activă” a R.E). În cadrul R.E sunt incluse și elemente/resurse ce pot fi în viitor utilizate în activitatea economică (deci sunt „partea pasivă a RE” în raport cu producerea de BE).

3. (c) Profitul este o premisă și un efect al sporirii eficienței economice care reflectă maximizarea rezultatelor (BE) în condițiile minimizării eforturilor (consumului de R.E), deci nu poate fi compatibil cu risipa care este expresia unei neconcordanțe între efectele utile și eforturile realizate de producători.

4. (b) Cartelul și trustul sunt înțelegeri între firme care acționează pe piața de oligopol. În cazul cartelului firmele își păstrează autonomia decizională privind fixarea prețurilor, împărțirea piețelor etc., iar în situația trustului se pierde autonomia decizională, firmele în cauză fuzionând.

5. (c) Concurența este un concept economic contradictoriu. Este „rău” prin efectele negative pe care le poate genera uneori (poluarea mediului, deteriorarea calității produselor, disponibilizarea personalului substituit cu tehnologii mai performante). Ea este „necesară” datorită efectelor sale preponderent pozitive atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel de firmă (rezistă pe piață numai cei care sporesc eficiența economică prin reducerea prețului, a costurilor, sporirea și diversificarea producției etc.)

6. (c). Bursa de valori favorizează procesul concentrării puterii economice și controlul asupra activității unei societăți pe acțiuni prin dobândirea treptată a **pachetului acțiunilor de control**, acționarii având dreptul să fie informați privind activitatea economică financiară a firmei și chiar s-o controleze, oferind eventual și soluții eficiente.

B: Enunțuri: Adevărate: 1, 3, 4, 5. False: 2, 6.

SUBIECTUL II

A. a) $\Delta Q = 1$ buc. $\rightarrow U.mg = \Delta UT \rightarrow$ **U.mg (1 buc.) = UT (1 buc.) = 50 u.u.;**

U.mg (3 buc.) = 110 - 85 = 25 u.u.

b) se va construi, în același sistem de axe, graficul variației UT și U.mg.

c) **UT = maximă (100 u.u.) la 4 buc. \Leftrightarrow U.mg = 0.**

B. $CT/Q = (50 + 4 \times 100 + 5 \times 10)/10 = 490/10 =$ 50 lei/buc.; $Pr.T = VT - CT = 10 \times 75 - 500 =$ 250 lei.

C. 1. $r.i = I_{pc} - 100\% = 15\% \Rightarrow d'_r = d'_n - r.i = 18\% - 15\% = 3\%$.

2. $K_F = K_{F(a)} + K_{F(na)} = (40 + 60)$ mil. = **100 mil. u.m.** $A/an = K_F/T = 40$ mil/5 ani = **8 mil. u.m.** $\Rightarrow R_A = (A/K_F) \times 100 = (8/100) \times 100 = 8\%$.

3. $SNn = SNb - SNb \times Iz(SNb) = 90\%SNb = 5.400$ u.m. $\Rightarrow SR = SNn/I_{pc} = 5.400 : 120\% = 4.500$ u.m.

* NOTĂ: Semnificația notațiilor utilizate pentru indicatorii economici calculați va fi în conformitate cu simbolurile existente la cap. III.

SUBIECTUL III

1. a) cauza scăderii puterii de cumpărare a banilor.

b) piața monetară, cererea de monedă, oferta de monedă, puterea de cumpărare a banilor.

c) vezi paginile cu enumerarea trăsăturilor/caracteristicilor noțiunilor economice alese.

2. Motorina și benzina sunt bunuri complementare în ofertă, obținute prin rafinarea petrolului. Creșterea prețului petrolului determină sporirea cantității din petrol (scopul fiind câștigul), care prin rafinare va avea ca efect **sporirea cantității oferite de benzină și motorină.**